

Ispitni katalog za državnu maturu
u školskoj godini 2019./2020.

LATINSKI JEZIK

VIŠA RAZINA

Sadržaj

Uvod	5	7. Priprema za ispit	16
1. Područja ispitivanja	5	8. Dodatci	17
2. Obrazovni ishodi	6	8.1. Predmetne cjeline koje se ispituju	17
2.1. Tekst	6	8.2. Propisani minimalni vokabular za školsku godinu 2019./2020.....	18
2.2. Gramatika	6	8.2.1. Popis ostalih riječi čije značenje pristupnik treba znati	34
2.3. Vokabular	7	8.3. Popis autora i tekstova koji mogu biti ispitivani u dijelu razumijevanja teksta	36
2.4. Kultura i civilizacija	8	8.3.1. Popis autora čiji se tekstovi mogu koristiti u dijelu ispita s nepoznatim tekstom	36
2.5. Rimska književnost	9	8.3.2. Popis odlomaka djela autora koji se mogu koristiti u dijelu ispita s poznatim tekstom:.....	36
3. Struktura ispita	11	8.4. Popis odabranih izreka i poslovice	37
3.1. Prva ispitna cjelina – nevezani zadatci	11	8.5. Popis odabranih kratica	41
3.2. Druga ispitna cjelina – zadatci vezani uz prozni tekst	12	8.6. Popis odabranih stilskih figura	42
3.3. Treća ispitna cjelina – zadatci vezani uz tekst u stihovima	12		
4. Tehnički opis ispita	13		
4.1. Trajanje ispita	13		
4.2. Izgled ispita i način rješavanja	13		
4.3. Pribor	13		
5. Opis bodovanja	14		
5.1. Vrednovanje prve ispitne cjeline	14		
5.2. Vrednovanje druge ispitne cjeline	14		
5.3. Vrednovanje treće ispitne cjeline.....	14		
6. Primjeri zadataka	14		
6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora	14		
6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora	15		

Napomena: Ispitni materijali iz Latinskoga jezika pisani su sukladno pravopisnoj normi hrvatskoga standardnog jezika (prema Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, "<http://www.ihjj.hr/>" www.ihjj.hr, 2013.)

Uvod

Latinski jezik je na državnoj maturi izborni predmet, a učenici klasičnih gimnazija mogu, prema osobnom izboru, kao obvezni ispit državne mature umjesto ispita iz stranoga jezika polagati ispit iz Latinskoga ili Grčkoga jezika. Ispitni katalog za državnu maturu iz Latinskoga jezika temeljni je dokument ispita u kojemu su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji te načini ispitivanja i vrednovanja znanja u školskoj godini 2019./2020.

Ispitni katalog usklađen je s odobrenim četverogodišnjim Nastavnim planom i programom iz Latinskoga jezika u klasičnim gimnazijama. Viša razina ispita iz Latinskoga jezika¹ u klasičnim gimnazijama na državnoj maturi u školskoj godini 2019./2020. ista je za učenike koji su upisali klasičnu gimnaziju kao početnici i za učenike koji su ju upisali kao nastavljači. Pristupnici, ako žele, mogu polagati osnovnu razinu ispita koja se temelji na dvogodišnjem Nastavnome planu i programu iz Latinskoga jezika za opće jezične i prirodoslovno-matematičke gimnazije².

U ispitnom je katalogu jasno navedeno što se od pristupnika očekuje u ispit.

Ispitni katalog sadrži osam poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit
8. Dodatci.

¹ Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete, broj 1, Školske novine, Zagreb, 1994.

² ibid.

U prvome i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispit. U prvome su poglavlju navedena područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik pristupnik³ treba usvojiti.

U trećemu, četvrtome i petome poglavlju opisani su načini ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja pojedinih zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome su poglavlju navedeni primjeri zadataka a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

U osmome poglavlju navedene su predmetne cjeline i naveden je propisani minimalni vokabular. Navedeni su popisi autora, djela, izreka i poslovice koje pristupnik treba znati kako bi mogao uspješno položiti ispit na osnovnoj razini.

1. Područja ispitivanja

Ispitom iz Latinskoga jezika na višoj razini provjeravaju se ova ključna znanja i vještine:

- razumijevanje izvornoga teksta pisanoga latinskim jezikom
- ovladanost gramatičkim strukturama latinskoga jezika
- poznavanje osnovnoga vokabulara
- poznavanje civilizacijskoga konteksta u kojem se latinski jezik koristi (rimske kulture i civilizacije te njezinih tekovina)
- poznavanje rimske književnosti te kulturno-povijesnih i općih civilizacijskih okolnosti u kojima su pojedini tekstovi nastali.

³ Termin pristupnik u ispitnome katalogu podrazumijeva rodnu razliku te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

2. Obrazovni ishodi

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja navedeni obrazovni ishodi, odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik mora znati i razumjeti da bi ostvario željeni rezultat u ispitivanju državne mature iz Latinskoga jezika.

2.1. Tekst

Razumijevanje izvornoga teksta pisanoga latinskim jezikom podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Odnosi u tekstu

ISHODI:

- odrediti odnose unutar rečenice
- razlikovati vrste odnosa unutar rečenice
- odrediti odnose među rečenicama
- razlikovati vrste odnosa među rečenicama.

PODPODRUČJE: Razumijevanje teksta

ISHODI:

- odrediti poruku teksta
- navesti poruku teksta
- povezati poruku teksta
- odrediti sadržaj teksta
- navesti sadržaj teksta
- povezati sadržaj teksta.

PODPODRUČJE: Prijevod teksta

ISHODI:

- odrediti prijevod dijela rečenice uz pomoć komentara

- prevesti dio rečenice uz pomoć komentara
- odrediti prijevod rečenice uz pomoć komentara
- prevesti rečenicu uz pomoć komentara.

2.2. Gramatika

Ovladanost gramatičkim oblicima i strukturama

podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Fonologija

ISHODI:

- prepoznati na primjeru mjesto naglaska u riječi
- odrediti mjesto naglaska u riječi
- upotrijebiti pravila klasičnoga izgovora
- upotrijebiti pravila tradicionalnoga izgovora
- razlikovati tradicionalni i klasični izgovor.

PODPODRUČJE: Morfologija

ISHODI:

- prepoznati na primjeru oblik imenice
- definirati oblik imenice
- preoblikovati imenicu
- primijeniti oblik imenice
- prevesti oblik imenice
- prepoznati na primjeru oblik pridjeva
- definirati oblik pridjeva
- preoblikovati pridjev
- primijeniti oblik pridjeva
- prevesti oblik pridjeva
- prepoznati na primjeru oblik zamjenice
- definirati oblik zamjenice
- preoblikovati zamjenicu

- primijeniti oblik zamjenice
- prevesti oblik zamjenice
- prepoznati na primjeru oblik sintagme
- definirati oblik sintagme
- preoblikovati sintagmu
- primijeniti oblik sintagme
- prevesti oblik sintagme
- prepoznati na primjeru oblik priloga
- definirati i oblik priloga
- preoblikovati prilog
- primijeniti oblik priloga
- prevesti oblik priloga
- prepoznati na primjeru oblik broja
- definirati oblik broja
- preoblikovati broj
- primijeniti oblik broja
- prevesti oblik broja
- prepoznati na primjeru oblik glagola
- definirati oblik glagola
- preoblikovati glagol
- primijeniti oblik glagola
- prevesti oblik glagola.

PODPODRUČJE: Sintaksa

ISHODI:

- prepoznati funkcije riječi
- prepoznati odnose između funkcija riječi
- imenovati funkcije riječi
- odrediti odnose između funkcija riječi
- prepoznati na primjeru konstrukciju – Acl

- odrediti konstrukciju – Acl
- prepoznati na primjeru konstrukciju – Ncl
- odrediti konstrukciju – Ncl
- prepoznati na primjeru konstrukciju – ablativ apsolutni
- odrediti konstrukciju – ablativ apsolutni
- prepoznati na primjeru konstrukciju – PKA
- odrediti konstrukciju – PKA
- prepoznati na primjeru konstrukciju – PKP
- odrediti konstrukciju – PKP
- prepoznati na primjeru vremensku rečenicu
- prepoznati na primjeru uzročnu rečenicu
- prepoznati na primjeru odnosnu rečenicu
- prepoznati na primjeru pogodbenu rečenicu
- prepoznati na primjeru zavisno-upitnu rečenicu
- prepoznati na primjeru namjernu rečenicu
- prepoznati na primjeru dopusnu rečenicu
- prepoznati na primjeru poredbenu rečenicu
- prepoznati na primjeru posljedičnu rečenicu.

2.3. Vokabular

Poznavanje osnovnoga vokabulara podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Rječnički oblik riječi

ISHODI:

- navesti rječnički oblik riječi na latinskom iz propisanoga vokabulara
- navesti rječnički oblik riječi na latinskom koje proizlaze iz propisanoga vokabulara
- navesti značenje riječi iz propisanoga vokabulara
- navesti značenje riječi koje proizlaze iz propisanoga vokabulara prema zajedničkomu korijenu.

PODPODRUČJE: Sinonimi i antonimi**ISHODI:**

- prepoznati sinonime riječi
- navesti sinonime riječi
- prepoznati antonime riječi
- navesti antonime riječi.

PODPODRUČJE: Porijeklo riječi**ISHODI:**

- prepoznati etimologiju riječi
- odrediti etimologiju riječi
- razlikovati etimologiju riječi
- odrediti latinski korijen u suvremenoj riječi
- prepoznati latinski korijen u suvremenoj riječi.

2.4. Kultura i civilizacija

Poznavanje rimske kulture i civilizacije podrazumijeva da pristupnik zna navedena područja i ishode:

PODPODRUČJE: Književni kontekst**ISHODI:**

- otkriti povijesni kontekst u kojem je tekst nastao ili o kojem govori
- dovesti u vezu povijesne čimbenike koji definiraju tekst
- otkriti civilizacijske okolnosti na koje se referira tekst
- dovesti u vezu civilizacijske okolnosti koje proizlaze iz polaznog teksta.

PODPODRUČJE: Politička i kulturna povijest**ISHODI:**

- svrstati najvažnije ljude i događaje rimske povijesti po razdobljima – kraljevstvo, republika, carstvo

- smjestiti u prostoru i vremenu najvažnije ljude i događaje iz rimske povijesti
- imenovati službe i uloge u organizaciji rimskoga društva
- prepoznati termine povezane s organizacijom rimske vojske
- imenovati pojmove povezane s teritorijalnim ustrojem rimske države
- imenovati najpoznatije građevine u Rimu
- navesti najpoznatije građevine s područja Rimskoga Carstva
- povezati građevine i njihovu namjenu.

PODPODRUČJE: Rimska svakodnevica**ISHODI:**

- navesti obilježja rimske obitelji
- usporediti odnose unutar rimske obitelji
- navesti terminologiju povezanu s rimskom stambenom arhitekturom
- povezati prostorije u rimskoj kući i njihovu namjenu
- razlikovati vrste stambene arhitekture
- imenovati osnovne dijelove muške i ženske odjeće i obuće
- razlikovati upotrebu i namjenu dijelova odjeće i obuće
- imenovati pojmove povezane s rimskim obrazovanjem
- razlikovati pojmove povezane s rimskim obrazovanjem
- razlikovati pojmove povezane s rimskim termama
- navesti pojmove povezane s igrama u areni i zabavom
- navesti glavne rimske zanate

- navesti glavna rimska zanimanja
- razlikovati pojmove povezane uz rimski vodovod i ceste
- primijeniti pojmove povezane s rimskim vodovodom i cestama
- navesti imena rimskih mjeseci
- primijeniti imena stalnih datuma u rimskom kalendaru.

PODPODRUČJE: Rimska vjerovanja, mitovi i legende

ISHODI:

- navesti rimske rituale
- imenovati različito rimsko svećenstvo
- imenovati rimske junake iz rane rimske povijesti
- razlikovati rimske legende povezane s osnutkom Rima i ranom rimskom povijesti
- navesti rimska božanstva i njihovo područje djelovanja
- povezati imena rimskih bogova s imenima grčkih bogova
- prepoznati mit povezan s rimskom mitologijom.

PODPODRUČJE: Rimska baština

ISHODI:

- navesti jezike koji su proizašli iz latinskoga jezika
- navesti ime koje je u latinskome tekstu označeno kraticom
- navesti latinska/hrvatska imena gradova i područja iz razdoblja Rimskoga Carstva na području Hrvatske i svijeta
- imenovati ostatke rimskih građevina

- smjestiti ostatke rimskih građevina u gradove i područja gdje se nalaze
- prepoznati pojmove povezane s crkvenim, pravnim, znanstvenim ili umjetničkim aspektom rimske baštine
- navesti latinske izreke i poslovice koje se danas koriste
- upotrijebiti latinske izreke i poslovice koje se danas koriste
- navesti rimske kratice koje se danas koriste
- upotrijebiti rimske kratice koje se danas koriste.

2.5. Rimska književnost

Poznavanje rimske književnosti podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Obilježja rimske književnosti

ISHODI:

- navesti književna razdoblja
- odrediti obilježja književnih razdoblja
- navesti književne vrste
- razlikovati književne vrste
- navesti autore po razdobljima
- svrstati autore po razdobljima.

PODPODRUČJE: Najvažniji predstavnici rimske književnosti

ISHODI:

- navesti važne podatke iz autorova života
- prepoznati važne podatke iz autorova života
- imenovati važna autorova djela
- prepoznati važna autorova djela

- navesti sentencije autora
- prepoznati sentencije autora
- primijeniti sentencije autora.

PODPODRUČJE: Jezik i struktura književnog djela

ISHODI:

- odrediti strukturu djela
- prepoznati strukturu djela
- navesti stil i jezik autora
- prepoznati stil i jezik autora
- imenovati stilske figure
- izabrati stilske figure.

PODPODRUČJE: Metrika

ISHODI:

- prepoznati na primjeru daktilski heksametar
- primijeniti shemu daktilskoga heksametra
- prepoznati shemu daktilskoga heksametra
- otkriti elegijski distih
- primijeniti shemu elegijskoga distiha
- prepoznati shemu elegijskoga distiha.

3. Struktura ispita

Ispit iz Latinskoga jezika na višoj razini sastoji se od triju ispitnih cjelina koje sadrže ukupno **65** zadataka, a pristupnik u ispitu može ostvariti **65 bodova**.

Prva cjelina sadrži zadatke koji nisu međusobno povezani, a druga i treća cjelina sadrže zadatke koji su vezani uz polazni tekst.

U drugoj i trećoj ispitnoj cjelini razumijevanje teksta ispituje se na dvama tekstovima od kojih je jedan prozni, a drugi u stihu. Pritom je uvijek jedan od tih dvaju tekstova pristupnicima nepoznat, a drugi poznat. Nepoznatim se smatra onaj tekst kojega pristupnici nisu čitali u sklopu obveznoga plana i programa, ali se radi o poznatim autorima (v. 8.3.1.). Poznatim se smatra onaj tekst iz odabranih odlomaka nekoga djela koje su pristupnici čitali u sklopu nastave (v. 8.3.2.).

U tekstu koji slijedi detaljno je opisana struktura svake ispitne cjeline.

3.1. Prva ispitna cjelina – nevezani zadatci

Prva ispitna cjelina sadrži 25 zadataka koji međusobno nisu povezani. U ovoj su cjelini svi zadatci zatvorenoga tipa, odnosno višestrukoga izbora. Ovom ispitnom cjelinom ispituju se gramatika, tekst, vokabular, kultura i civilizacija te književnost.

Svi gramatički zadatci proizlaze iz određene rečenice na latinskome jeziku. Zadatci mogu biti zadani na latinskome ili hrvatskome jeziku s ponuđenim odgovorima na istome jeziku na kojem su zadani i zadatci. Zadatci koji su zadani na hrvatskome jeziku podrazumijevaju upotrebu i razumijevanje uobičajene latinske terminologije (npr., *singular*) i kratica (npr., *konj. plpf. akt.; Acl*).

U tablici 1. prikazana je struktura prve ispitne cjeline.

Tablica 1. Struktura prve ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
gramatika	5	višestruki izbor	1	5
tekst	5	višestruki izbor	1	5
vokabular	5	višestruki izbor	1	5
kultura i civilizacija	5	višestruki izbor	1	5
književnost	5	višestruki izbor	1	5

3.2. Druga ispitna cjelina
– zadatci vezani uz prozni tekst

Druga ispitna cjelina sadrži prozni tekst dužine do 15 redaka ovisno o procijenjenoj težini. Uz taj je tekst vezano 20 zadataka. Prvih deset zadataka je zatvorenoga tipa, a drugih deset zadataka otvorenoga

tipa. Ovom ispitnom cjelinom ispituju se razumijevanje teksta, gramatika, vokabular, književnosti i poznavanje književnoga konteksta.
U tablici 2. prikazana je struktura druge ispitne cjeline.

Tablica 2. Struktura druge ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
razumijevanje teksta	10	višestruki izbor	1	10
gramatika	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
vokabular	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2
književnost	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
književni kontekst	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2

3.3. Treća ispitna cjelina
– zadatci vezani uz tekst u stihovima

Treća ispitna cjelina sadrži izvorni tekst u stihovima dužine do 20 stihova ovisno o procijenjenoj težini i strukturi teksta. Uz taj tekst vezano je 20 zadataka. Prvih deset zadataka je zatvorenoga tipa, a drugih deset zadataka otvorenoga tipa. Ovom ispitnom

cjelinom ispituju se razumijevanje teksta, gramatika, vokabular, književnosti i poznavanje književnoga konteksta.
U tablici 3. prikazana je struktura treće ispitne cjeline.

Tablica 3. Struktura treće ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
razumijevanje teksta	10	višestruki izbor	1	10
gramatika	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
vokabular	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2
književnost	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
književni kontekst	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2

Primjeri uputa za rješavanje pojedinih vrsta zadataka nalaze se u poglavlju *Primjeri zadataka*.

4. Tehnički opis ispita

4.1. Trajanje ispita

Ispit iz Latinskoga jezika na višoj razini traje

120 minuta bez stanke.

Pristupnik može sam rasporediti vrijeme rješavanja prvoga, drugog i trećeg dijela ispita.

Vremenik provedbe bit će objavljen na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. Izgled ispita i način rješavanja

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj je ispitna knjižica i list za odgovore.

Važno je pažljivo pročitati tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadataka i označavanje točnih odgovora.

Dodatno, uz svaku vrstu zadataka priložena je uputa za rješavanje. Čitanje ovih uputa je bitno jer je u njima naznačen i način obilježavanja točnih odgovora.

U zadacima zatvorenoga tipa (zadatci višestrukoga izbora) pristupnik mora označiti točne odgovore

znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

U zadacima otvorenoga tipa (zadatci kratkoga odgovora) pristupnik mora odgovoriti kratkim odgovorom s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom na za to predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici. Ako pristupnik pogriješi, treba precrtati netočan odgovor, staviti ga u zagradu, napisati točan odgovor i staviti skraćeni potpis pokraj točnoga odgovora.

4.3. Pribor

Tijekom pisanja ispita iz Latinskoga jezika dopušteno je upotrebljavati isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pristupnik ne smije upotrebljavati rječnike, gramatičke sažetke ni ostala pomagala.

5. Opis bodovanja

Pristupnik u ispitnu može ostvariti **65** bodova.

5.1. Vrednovanje prve ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 25

5.2. Vrednovanje druge ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 20

5.3. Vrednovanje treće ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 20

6. Primjeri zadataka

U ovome su poglavlju primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka ponuđeni su uputa, točan odgovor, obrazovni ishod i način bodovanja.

6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora

U sljedećemu zadatku od više ponuđenih odgovora samo je jedan točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Pacem _____ Antonius? Arma deponat.

Kojim od ponuđenih oblika treba dopuniti rečenicu?

- A.** vult
- B.** vis
- C.** velle
- D.** volentem

TOČAN ODGOVOR: A

OBRAZOVNI ISHOD: primijeniti oblike glagola (verba anomala)

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora

U sljedećemu zadatku odgovorite kratkim odgovorom (riječju ili s nekoliko riječi).

Odgovor upišite samo na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Koji je rimski pisac klasičnog razdoblja bio prognan na Crno more? _____

TOČAN ODGOVOR: Ovidije

OBRAZOVNI ISHOD: navesti važne podatke iz autorova života

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili odgovor nije naveden

7. Priprema za ispit

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupniku može služiti za provjeru usvojenoga znanja.

Dobro poznavanje načina ispitivanja znatno će pomoći pristupniku da uspješno riješi zadatke u ispit.

Pristupniku se savjetuje:

- proučavanje područja ispitivanja te primjera zadataka
- rješavanje oglednih ispita
- poznavanje ispitnih djela
- proučavanje ispitnoga kataloga

Literaturu za pripremu ispita iz Latinskoga jezika čine svi udžbenici i priručnici odobreni od *Ministarstva znanosti i obrazovanja*, a to su:

- ORBIS ROMANUS 1, Udžbenik za početno učenje latinskog jezika u osnovnoj školi i gimnaziji, Damir Salopek, Zlatko Šešelj, Dubravko Škiljan
- ELEMENTA LATINA, udžbenik, Osnove latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, Oton Gorski, Veljko Gortan, Pavao Pauš
- LINGVAE LATINAE ELEMENTA, Udžbenik latinskog jezika za gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Jadranka Bagarić
- LINGVAE LATINAE ELEMENTA, Radna bilježnica uz udžbenik latinskog jezika, 1. i 2. godina učenja, Jadranka Bagarić

- HEREDITAS LINGVAE LATINAE, čitanka, Udžbenik latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Zvonimir Milanović
- HEREDITAS LINGVAE LATINAE, Radna bilježnica latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Zvonimir Milanović
- LINGUAM LATINAM DISCO I, Udžbenik latinskog jezika za 1. razred klasične gimnazije, 1. godina učenja, Pavao Knezović.
- LITTERAE LATINAE I., Udžbenik latinskog jezika za 1. razred klasične gimnazije, 5. godina učenja, Anđelka Dukat, Zdeslav Dukat
- ORBIS ROMANUS 2, Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije (nastavak učenja), Damir Salopek, Zlatko Šešelj, Dubravko Škiljan
- LITTERAE LATINAE II., Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije, 6. godina učenja, Anđelka Dukat, Zdeslav Dukat
- VESTIBULUM LINGVAE LATINAE, Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije, 2. godina učenja, Pavao Knezović

Pristupnici se za državnu maturu također mogu pripremati na svim dostupnim tekstovima onih autora čija djela mogu biti pitana na ispitu.

Izvorni latinski tekstovi dostupni su na:

www.thelatinlibrary.com ili www.fh-augsburg.de/~harsch/augustana.html te na aplikaciji SPQR

8. Dodatci

8.1. Predmetne cjeline koje se ispituju

Uz svaku je predmetnu cjelinu u zagradi definirano što će se ispitivati na državnoj maturi.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

a) fonologija

izgovor (klasični i tradicionalni)

naglasak (kvantiteta slogova, rastavljanje riječi)

b) morfologija

nomina

imenice (pravilne i samo češće iznimke)

pridjevi (samo pravilna i nepravilna komparacija)

zamjenice (lične, povratna, posvojne, povratno-posvojna, pokazne, odnosne, upitne, neodređene)

brojevi (glavni i redni)

verba

oblici prezentske osnove

oblici perfektne osnove

oblici participske osnove

verba deponentia i semideponentia

verba anomala i njihove složenice (*esse; possum; prosum; fero; eo; volo, nolo, malo*)

adverbia

prilozi (komparacija)

c) sintaksa

struktura rečenice

funkcije i njihovi odnosi

sintaksa glagola

konstrukcije (Acl, Ncl, perifrastična konjugacija aktivna, perifrastična konjugacija pasivna, ablativ apsolutni)

sintaksa rečenice

nezavisna i zavisne (upitne, namjerne, vremenske, uzročne, posljedične, pogodbene, dopusne, poredbene, odnosne)

KNJIŽEVNOST

povijest književnosti (podjela, karakteristike razdoblja, književne vrste, životopisi i opus autora)

jezik i struktura književnoga djela (unutrašnja struktura djela, stil i jezik, stilske figure, sentencije autora)

metrika (heksametar, pentametar)

VOKABULAR

poznavanje rječničkoga oblika riječi

poznavanje značenja riječi (sinonimi i antonimi)

poznavanje porijekla riječi

KULTURA I CIVILIZACIJA

civilizacijska pozadina književnih djela

rimska povijest (politička, kulturna)

rimska svakodnevnica (obitelj, odjeća, obrazovanje, slobodno vrijeme, zanimanja, stanovanje, infrastruktura, računanje vremena)

rimska mitologija i legende iz rimske povijesti

rimsko naslijeđe (obilježja i tragovi latinskoga jezika, tragovi Rima u Hrvatskoj i Europi, rimsko kulturno naslijeđe povezano s crkvenim, pravnim, znanstvenim i umjetničkim aspektom, izreke, poslovice, ostale kratice)

8.2. Propisani minimalni vokabular za školsku godinu 2019./2020.

A

abdico, 1. odreći se čega

abundantia, -ae, f. obilje

accessus, us, m. pristup

accipio, 3., -cepi, -ceptum primiti

accuso, 1. optužiti

acer, acris, acre oštar, ljut, divlji

acies, -ei, f. bojni red, bitka

actio, -onis, f. rad; raspravljanje

acutus, 3 oštar

aditus, -us, m. prilaženje, pristup

adiuvo, 1. -iuvi, -iutum pomagati

admiratio, -onis, f. divljenje, čuđenje

admiror, 1. čuditi se, diviti se

adulescens, -ntis, m. mladić

adventus, -us, m. dolazak

adversarius, -ii, m. protivnik, suparnik

aedes, -is, f. kuća, hram

aedificium, -ii, n. građevina

aedifico, 1. graditi

aegrotus, 3 bolestan

aequor, -oris, n. pučina, more

aequus, 3 jednak

aër, aëris, m. zrak

aes, aeris, n. mjed, bakar

aestas, -atis, f. ljeto

aestus, -us, m. ljeto, žega

aetas, -atis, f. dob, vijek, vrijeme

aeternus, 3 vječan

ager, -gri, m. polje

aggredior, 3., gressus sum pristupiti, poći nekome; nasrnuti na koga

ago, 3., egi, actum raditi

agrestis, -e poljski, divlji

agricola, -ae, m. zemljoradnik

alibi drugdje

alienus, 3 tuđ

alo, 3., alui, altum hraniti, odgajati

altus, 3 visok, dubok

ambitio, -onis, f. častohleplje

ambulo, 1. šetati

amica, -ae, f. prijateljica

amicitia, -ae, f. prijateljstvo

amicus, -i, m. prijatelj

amo, 1. voljeti

amor, -oris, m. ljubav

anima, -ae, f. duša

animadverto, 3., -ti, -sum opažati, primijetiti

animal, -alis, n. životinja

animus, -i, m. duh

annalis, -e godišnji

annus, -i, m. godina

antiquus, 3 star, drevan

aperio, 4., -rui, -rtum otvoriti, učiniti pristupačnim

aperte otvoreno

appello, 1. (+ak. +ak.) nazivati (nekoga nečim)

aqua, -ae, f. voda

ara, -ae, f. žrtvenik
arbitrium, -ii, n. sud, odluka
arbitror, 1. misliti, smatrati
arbor, -oris, f. drvo
ardeo, 2., arsi, arsurus gorjeti, raspaliti se
argenteus, 3 srebrni
argentum, -i, n. srebro
arguo, 3., -ui, očitovati, tvrditi
arma, -orum, n. oružje
ars, artis, f. umjetnost
artus, -us, m. zglob
aspectus, -us, m. pogled, izgled, pojava
aspicio, 3. -spexi, -spectum pogledati, uočiti
astrum, -i, n. zvijezda
ater, -tra, -trum crn
auctor, -oris, m. tvorac
auctoritas, -atis, f. ugled, nagovaranje
audacia, -ae, f. odvažnost, hrabrost
audax, -acis odvažan
audio, 4. slušati, čuti
augeo, 2., auxi, auctum uvećati, obogatiti
aura, -ae, f. zrak
aureus, 3 zlatan
auris, -is, f. uho
aurora, -ae, f. zora
aurum, -i, n. zlato
autumnus, -i, m. jesen
auxilium, -ii, n. pomoć; u pl. pomoćne čete
avaritia, -ae, f. lakomost, pohlepa

B

barba, -ae, f. brada
barbarus, -i, m. barbar
beatus, 3 blažen
bellicosus, 3 ratoboran
bello, 1. ratovati
bellum, -i, n. rat
bene dobro
beneficium, -ii, n. dobročinstvo, usluga; počast
benignus, 3 dobroćudan
brevis, -e kratak

C

cado, 3., cecidi, casum pasti
caedes, -is, f. ubojstvo, pokolj
caedo, 3., cecidi, caesum sjeći, ubiti
caelum, -i, n. nebo
calamitas, -atis, f. nesreća, šteta, poraz
campus, -i, m. polje
candidus, 3 bijel
canis, -is, m. pas
cano, 3., cecini, cantatum pjevati
canto, 1. pjevati
capillus, -i, m. kosa, vlas
capiō, 3., cepi, captum uzeti, osvojiti
caput, -itis, n. glava, vrh
carmen, -inis, n. pjesma
carus, 3 drag
castra, -orum, n. tabor, utvrda
casus, -us, m. pad, padež, slučaj

causa, -ae, f. uzrok, razlog, predmet
 cedo, 3., cessi, cessum ići, odlaziti
 celeber, -bris, -bre slavan
 cerebro, 1. slaviti
 celer, -eris, -ere brz
 cena, -ae, f. večera
 censeo, 2. -sui, -sum procijeniti, smatrati, odlučiti
 cerno, 3., crevi, cretum vidjeti, opaziti
 certamen, -inis, n. borba, nadmetanje
 certus, 3 pouzdan
 ceteri, -ae, -a drugi, ostali
 cibus, -i, m. hrana
 cingo, 3. -nxi, -nctum opasati, ograditi, opkoliti
 cinis, -eris, m. prah, pepeo
 circulus, -i, m. krug, društvo
 civilis, -e građanski
 civis, -is, m. građanin
 civitas, -atis, f. grad, država
 clamo, 1. vikati
 clamor, -oris, m. vika
 clarus, 3 slavan, jasan
 classis, -is, f. brodovlje, razred
 claudo, 3., clausi, clausum zatvoriti, zakloniti
 clivus, -i, m. brežuljak
 cogito, 1. smatrati, misliti
 cognosco, 3., cognovi, cognitum spoznati
 cogo, 3., coēgi, coactum skupiti, prisiliti
 collum, -i, n. vrat
 colo, 3., colui, cultum štovati, obrađivati
 coma, -ae, f. kosa

comes, -itis, m. i f. pratilac
 communis, -e zajednički
 compello, 3. -puli, -pulsum natjerati
 compono, 3. -posui, -positum sastaviti
 comprehendo (comprendo), 3., -prehendi, -prehensum
 skupiti, zgrabiti, razumjeti
 concordia, -ae, f. sloga
 concursus, -us, m. strka
 condo, 3, -didi, -ditum osnovati, skrivati
 congredior, 3., gressus sum sastati se
 coniugium, -ii, n. brak
 coniuratio, -onis, f. urota
 coniux (coniunx), -ugis, m. i f. suprug, supruga
 conor, 1. pokušati
 conservo, 1. sačuvati, spasiti
 consilium, -ii, n. odluka, savjet, namjera
 construo, 3., -struxi, -structum sagraditi, napraviti
 consuetudo, -inis, f. navika, običaj
 consul, -ulis, m. konzul
 consumo, 3., -sumpsi, -sumptum uporabiti, potrošiti,
 uništiti; pas. poginuti, nestati
 convenio, 4., -veni, -ventum skupiti se
 copia, -ae, f. obilje, pl. čete
 copiosus, 3 obilat
 cor, cordis, n. srce
 cornu, -us, n. rog
 corpus, -oris, n. tijelo
 corrumpo, 3., -rupi, -ruptum uništavati; podmititi
 corruptio, -onis, f. podmičivanje, kvarenje
 cotidianus, 3 svakidašnji

cotidie svakodnevno
cras sutra
credo, 3., -didi, -ditum povjeriti, vjerovati
cremo, 1. paliti
creo, 1. stvarati, rađati
cresco, 3., crevi, cretum rasti
crimen, -inis, n. zločin, zlodjelo
crinis, -is, m. kosa
culmen, -inis, n. vrh
cultus, -us, m. obrazovanje, nošnja
cupiditas, -atis, f. želja, pohlepa
cupido, -inis, f. želja, ljubav
cupio, 3., -ivi(ii), -itum željeti
cur zašto
cura, -ae, f. briga
curo, 1. brinuti se, liječiti
curro, 3., cucurri, cursum trčati
currus, -us, m. kola
cursus, -us, m. tijek
custos, -odis, m. i f. stražar, čuvar

D

damnum, -i, n. šteta, gubitak, poraz
dea, -ae, f. božica
debeo, 2., -ui, -itum trebati, morati
decerno, 3., -crevi, -cretum odlučiti
decet, 2., decuit dolikuje
declaro, 1. razjasniti, proglasiti
decretum, -i, n. odluka
decus, -oris, n. ukras, nakit, ljepota

defendo, 3., -fendi, -fensum braniti
deinde zatim
delecto, 1. razveseliti
deleo, 2., -evi, -etum razoriti
dens, dentis, m. zub
depono, 3. -posui, positum odlagati
desidero, 1. željeti
desino, 3., -sii, -situm prestati
deus, -i, m. bog
dico, 3., dixi, dictum govoriti, reći
dies, -ei, m. i f. dan, rok
digitus, -i, m. prst
dignitas, -atis, f. dostojanstvo
dignus, 3 dostojan
diligens, -entis marljiv
diligentia, -ae, f. marljivost
dimico, 1. boriti se
dimitto, 3., -misi, -misum raspustiti, ostaviti
discedo, 3., -cessi, -cessum odustati, otići
disciplina, -ae, f. red
discipulus, -i, m. učenik
disco, 3., didici učiti
discordia, -ae, f. nesloga, razdor
diu dugo
diversus, 3 različit
dives, -itis bogat
divido, 3., -visi, -visum dijeliti
dividuus, 3 razdijeljen
divitiae, -arum, f. bogatstvo
divus, 3 božanski

do, 1., dedi, datum davati, dati
 doceo, 2., docui, doctum poučavati
 dolor, -oris, m. bol, žalost, nevolja
 dolus, -i, m. prijevara, zamka
 domesticus, 3. domaći
 dominatio, -onis, f. vlast
 dominus, -i, m. gospodar, vlasnik
 domo, 1. -ui, -itum pokoriti, pobijediti
 dono, 1. darivati
 donum, -i, n. dar
 dormio, 4. spavati
 dubito, 1. sumnjati, dvojiti
 dubium, -ii, n. sumnja, dvojba
 duco, 3., duxi, ductum voditi
 dulcis, -e sladak
 durus, 3. tvrd, grub, strog
 dux, ducis, m. vojskovođa

E

educo, 1. odgojiti
 effigies, -ei, f. lik, kip, prikaza
 egens, -entis siromašan
 egredior, 3., -gressus sum izlaziti, izaći
 eloquentia, -ae, f. rječitost
 emo, 3., emi, emptum kupovati
 epistula, -ae, f. pismo
 eques, -itis, m. konjanik, vitez
 equus, -i, m. konj
 erro, 1. lutati, griješiti
 error, -oris, m. pogreška, lutanje

eruditio, -onis, f. obrazovanost
 eruditus, 3. obrazovan
 etiam i, također
 eventus, -us, m. događaj
 exemplar, -aris, n. primjer, uzor
 exemplum, -i, n. primjer
 exerceo, 2., -cui, citum vježbati, baviti se (+ak.)
 exercitatio, -onis, f. vježba
 exercitus, -us, m. vojska
 exigo, 3. ěgi, actum protjerati, zahtijevati
 existimo, 1. smatrati, misliti
 exitium, -ii, n. propast
 exitus, -us, m. izlazak; smrt, svršetak
 expello, 3. -puli, -pulsum otjerati
 exsilium, -ii, n. progonstvo
 exspecto, 1. očekivati; željeti

F

fabula, -ae, f. priča
 facies, -iei, f. vanjština, izgled, oblik, lice, ljepota
 facinus, -oris, n. čin, djelo; zločin, nedjelo
 facio, 3., feci, factum činiti, raditi
 factio, -onis, f. radnja; politička stranka
 fallo, 3., fefelli, (deceptum) varati
 falsus, 3. lažan
 fama, -ae, f. glasina
 fames, -is, f. glad
 familia, -ae, f. obitelj
 familiaris, -e obiteljski, poznat, prijateljski
 famosus, 3. slavan; na zlu glasu

fatalis, -e koban, sudbonosan
fatum, -i, n. kob, sudbina
felicitas, -atis, f. sreća
felix, -cis sretan
femina, -ae, f. žena
fera, -ae, f. zvijer
fere gotovo
ferox, -ocis hrabar, divlji, ratoboran
ferreus, 3 željezan
ferrum, -i, n. željezo
festus, 3 svečan
fidelis, -e vjeran
fides, -ei, f. vjera
filia, -ae, f. kći
filius, -ii, m. sin
fingo, 3., finxi, fictum stvarati; izmišljati; urediti
finio, 4. ograničiti, odrediti, dovršiti
finis, -is, m. granica, kraj
firmo, 1. utvrditi, pojačati
flamma, -ae, f. plamen, vatra
fleo, 2., flevi, fletum plakati
floreo, 2., -ui cvasti
flos, floris, m. cvijet; ukras
flumen, -inis, n. rijeka
fluo, 3., -xi, -xum teći
fluvius, -ii, m. rijeka
focus, -i, m. ognjište
foedus, -eris, n. savez, ugovor
forma, -ae, f. oblik, izgled, ljepota
fortasse možda

forte slučajno
fortis, -e jak, snažan
fortuna, -ae, f. sudbina, sreća
forum, -i, n. trg
fossa, -ae, f. jarak
frango, 3., fregi, fractum slomiti, razbiti, svladati
frater, -tris, m. brat
frequens, -entis mnogobrojan
frequento, 1. često posjećivati
frigidus, 3 hladan
frons, -ntis, f. čelo
fructus, -us, m. plod
frumentum, -i, n. žito, hrana
fugio, 3., fugi (fugiturus) bježati
fulmen, -inis, n. grom, munja
funus, -eris, n. pogreb
fur, furis, m./f. kradljivac
furor, -oris, m. bijes

G

gaudium, -ii, n. radost, veselje
gelu, -us, n. led
gemino, 1. podvostručiti
genitor, -oris, m. otac
gens, gentis, f. pleme, narod
genu, -us, n. koljeno
genus, -eris, n. rod, pleme, narod
gero, 3., gessi, gestum nositi, bellum gerere ratovati
gigno, 3., genui, genitum roditi
gladius, -ii, m. mač

gloria, -ae, f. slava
 gradior, 3., gressus sum ići, koračati
 gradus, -us, m. korak; stupanj
 gratus, 3 drag, mio
 gravis, -e težak, žestok, strašan
 grex, gregis, m. stado
 gubernare, 1. upravljati
 gustus, -us, m. ukus

H

habere, 2., habui, habitum imati; smatrati
 habitus, 1. naseljavati
 habitus, -us, m. držanje, stav, izgled; mišljenje
 haud ne baš
 hiems, hiemis, f. zima
 historia, -ae, f. povijest
 hodie danas
 homo, -inis, m. čovjek
 honestus, 3 častan
 honor, -oris, m. čast, služba
 honorare, 1. počastiti, nagraditi
 hora, -ae, f. sat, vrijeme, doba
 horrendus, 3 užasan
 horribilis, -e grozan
 hortare, 1. poticati
 hortus, -i, m. vrt
 hostis, -is, m. neprijatelj
 humanus, 3 ljudski
 humus, -i, f. zemlja, tlo

I

iaceo, 2., -ui, -iturus ležati, spavati; pasti
 iacio, 3., ieci, iactum baciti
 iam već
 ianua, -ae, f. vrata
 ignis, -is, m. vatra
 ignorare, 1. ne znati, ne poznavati
 imago, -inis, f. slika, podzemna sjena, predodžba
 imber, imbris, m. kiša, pljusak
 immo dapače
 immortalis, -e besmrtn, supst. besmrtnik, bog
 impedire, 4. priječiti, sprječavati, zadržavati
 imperator, -oris, m. zapovjednik, vladar, car
 imperium, -ii, n. vlast, carstvo
 imperare, 1. zapovijedati
 impetus, -us, m. udarac, navala, napad
 impugno, 1. napasti
 inanis, -e prazan; supst. prazan prostor, zrak
 incendo, 3., -ndi, -nsum upaliti, raspaliti
 incipio, 3., -cepi, -ceptum početi
 incito, 1. poticati
 incola, -ae, m. stanovnik
 incolare, 3., -colui, -cultum naseljavati
 industria, -ae, f. marljivost
 infans, -antis, m. dijete
 inferre, 3 donji
 ingenium, -ii, n. čud, svojstvo, duh
 ingens, -entis golem
 ingredior, 3., -gressus sum ući; navaliti
 inimicus, -i, m. neprijatelj

initium, -ii, n. početak
iniuria, -ae, f. nepravda
iniussu bez zapovijedi
iniustus, 3 nepravedan
inopia, -ae, f. oskudica
insidiae, -arum, f. zasjeda
instituo, 3., -stitui, -stitutum unijeti, prirediti, podići, ustanoviti
instruo, 3., -struxi, -structum urediti, pripremiti
insula, -ae, f. otok
intellego, 3., -lexi, -lectum opaziti, vidjeti, razumjeti
interficio, 3., -feci, -fectum ubiti
interrogo, 1. pitati, zvati na sud
intro, 1. ulaziti
invado, 3., -vasi, -vasum provaliti u, navaliti na
invenio, 4. -veni, -ventum pronaći
invidia, -ae, f. zavist
iocor, 1. šaliti se
ira, -ae, f. bijes
irascor, 3. ljutiti se
iratus, 3 ljut
ita tako
irrito, 1. podbadati, razljutiti
iubeo, 2., iussi, iussum zapovijedati
iucundus, 3. ugodan, sladak
iudex, -icis, m. sudac
iudicium, -ii, n. sud
iudico, 1. suditi
iuro, 1. zakleti se, prisegnuti
ius, iuris, n. pravo

iussu po zapovijedi
iustitia, -ae, f. pravednost
iustus, 3 pravedan
iuvenis, -is, m. mladić
iuventus, -utis, f. mladost
iuvo, 1., iuvi, iutum (iuvaturus) (+ak.) pomagati

L

labor, -oris, m. posao
laevus, 3 lijevi
laboro, 1. raditi, mučiti se
lac, lactis, n. mlijeko
lacrima, -ae, f. suza
laetus, 3 veseo, radostan
lapis, -idis, m. kamen
lapsus, -us, m. pogreška, pad
latus, 3 širok
laudo, 1. hvaliti
lectus, -i, m. krevet
legatus, -i, m. poslanik
legio, -onis, f. legija
lego, 3., legi, lectum čitati, skupljati
levis, -e lak
levo, 1. dići; odmoriti, olakšati
lex, legis, f. zakon
libenter rado
liber, -bri, m. knjiga
liber, -era, -erum slobodan
liberi, -orum, m. djeca
libertas, -atis, f. sloboda

libido, -inis, f. strast, požuda
 licentia, -ae, f. sloboda, dopuštenje
 licet, 2., licuit, (licitum est) dopušteno je
 lignum, -i, n. drvo
 limen, -inis, n. prag
 limes, -itis, m. granica, međa
 lingua, -ae, f. jezik
 lis, litis, f. rasprava, svađa, parnica
 litus, -oris, n. obala
 loco, 1. smjestiti
 locus, -i, m. mjesto
 longus, 3 dugačak, dug
 loquor, 3., locutus sum govoriti
 ludo, 3. -si, -sum igrati se
 ludus, -i, m. igra
 lumen, -inis, n. svjetlo
 luna, -ae, f. mjesec, mjesečina
 lupus, -i, m. vuk
 lux, lucis, f. svjetlo, dan, život

M

magis više
 magister, -stri, m. učitelj
 magistratus, -us, m. magistrat, državni činovnik
 magnitudo, -inis, f. veličina
 maiores, -um, m. pretci
 malum, -i, n. zlo, nesreća, nevolja
 mane ujutro
 maneo, 2., mansi, mansum ostati
 manus, -us, f. ruka, gomila, četa

mare, -is, n. more
 maritimus, 3 morski
 maritus, -i, m. suprug
 mater, -tris, f. majka
 matrimonium, -ii, n. brak
 matrona, -ae, f. gospođa
 maturo, 1. dozrijevati, požuriti se
 maturus, 3 zreo
 medicus, -i, m. liječnik
 meditor, 1. razmišljati, smišljati
 medius, 3 srednji
 membrum, -i, n. ud, dio tijela; član
 memoria, -ae, f. pamet, pamćenje
 memoro, 1. spominjati, podsjećati
 mens, mentis, f. duša, um, razum, misao, srce
 mereo, 2., -rui, -itum steći, dobiti
 meritum, -i, n. zasluga
 metuo, 3, -ui bojati se, oklijevati
 metus, -us, m. strah
 miles, -itis, m. vojnik
 militia, -ae, f. vojska
 minuo, 3., -ui, -utum umanjiti
 mirabilis, -e čudan
 miraculum, -i, n. čudo
 miror, 1. čuditi se
 misceo, 2., miscui, mixtum (mistum) miješati
 miser, -era, -erum jadan
 miseria, -ae, f. jad, nesreća
 mitto, 3., misi, missum slati
 mobilis, -e pokretan, pokretljiv

modus, -i, m. mjera, pravilo, način
moenia, -ium, n. zidine
moneo, 2., -ui, -itum opominjati
mons, montis, m. planina, gora
monstro, 1. pokazivati
monstrum, -i, n. neman
monumentum, -i, n. spomenik
morbus, -i, m. bolest
mорий, 3., mortuus sum umrijeti
mors, mortis, f. smrt
mortalis, -e smrtan
mos, moris, m. običaj
motus, -us, m. pokret, micanje
moveo, 2., movi, motum micati, pokretati
mox doskora
mulier, -eris, f. žena
multitudo, -inis, f. mnoštvo
mundus, -i, m. svijet
munus, -eris, n. rad, posao; poklon; žrtva, žrtveni dar
murus, -i, m. zid
mutatio, -onis, f. promjena
muto, 1. mijenjati

N

nam naime
narratio, -onis, f. pripovijedanje
narro, 1. pripovijedati
nascor, 3., natus sum roditi se
natalis, -e rođen, rodni
nato, 1. plivati

natura, -ae, f. priroda
naturalis, -e prirodan
nauta, -ae, m. mornar
navalis, -e morski
navigo, 1. ploviti
navis, -is, f. lađa
necessarius, 3 potreban
necessitas, -atis, f. potreba, nužda
neco, 1. ubiti
nego, 1. nijekati, poricati
negotium, -ii, n. posao, napor
nepos, -otis, m. unuk; nećak
nescio, 4., -ii (-ivi), -itum ne znati
nex, necis, f. nasilna smrt, ubojstvo
nimis previše
niteo, 2. -ui sjajiti se, svjetliti se
nobilis, -e plemenit
noceo, 2., nocui, noctum škoditi
nocte noću
nomen, -inis, n. ime
nondum još ne
nosco, 3., novi, notum upoznati, saznati
noto, 1. bilježiti, opažati
notus, 3 poznat
nox, noctis, f. noć
nubes, -is, f. oblak; nesreća
numerus, -i, m. broj
numquam nikada
nunc sada
nuntio, 1. javiti

nuntius, -ii, m. glasnik

nutrio, 4. hraniti

O

obliviscor, 3., oblitus sum zaboraviti, ne mariti

obscurus, 3 tajan, skriven

occido, 3., -idi, -isum ubiti

occupo, 1. osvojiti

oculus, -i, m. oko

odium, -ii, n. mržnja

offendo, 3., -di, -sum uvrijediti (se)

officium, -ii, n. dužnost

olim nekoć, nekad

omnis, -e svaki, sav

opinio, -onis, f. mišljenje

oppidum, -i, n. utvrda, grad

oppugno, 1. napadati

(ops), opis, f. snaga, pomoć; pl. imetak, vojska

opto, 1. željeti

opus, -eris, n. djelo

ora, -ae, f. obala

oratio, -onis, f. govor, proza

orator, -oris, m. govornik

orbis, -is, m. krug; orbis terrarum svijet

ordo, -inis, m. red, stalež

origo, -inis, f. začetak, podrijetlo

orior, 4., ortus sum dizati se, roditi se

ornamentum, -i, n. ukras, nakit

ornatus, -us, m. ukras, nakit

orno, 1. krasiti

os, oris, n. usta, lice, ušće

os, ossis, n. kost

otium, -ii, n. dokolica, slobodno vrijeme

P

palam javno

palus, -udis, f. močvara

par, paris jednak

paratus, 3 spreman

parens, -ntis, m. i f. roditelj

pareo, 2., -ui pokoravati se

paries, -etis, m. zid

pario, 3., peperit, partum rađati

paro, 1. spremati

pars, partis, f. dio, strana

passer, -eris, m. vrabac

pateo, 2., -ui biti otvoren

pater, -tris, m. otac; patres conscripti senatori

patientia, -ae, f. strpljenje

patior, 3., passus sum trpjeti

patria, -ae, f. domovina

pauci, -ae, -a malo, nekolicina

pauper, -eris siromašan

pax, pacis, f. mir

pectus, -oris, n. srce

pecunia, -ae, f. imovina, imetak, novac

pecus, -oris, n. stoka

pelagus, -i, n. more

pellis, -is, f. koža, krzno

pello, 3., pepuli, pulsum lupati, potisnuti, prognati

perdo, 3., -didi, -ditum uništiti, razoriti
periculum, -i, n. opasnost
peritus, 3 (+gen.) iskusan, vješt
permitto, 3. -misi, -misum dopustiti
perniciēs, -ei, f. propast
perpetuus, 3 neprekidan, stalan
pertineo, 2., -tinui ticati se
pes, pedis, m. noga
petitio, -onis, f. traženje
peto, 3., -ivi (ii), -itum tražiti
pietas, -atis, f. pobožnost
pius, 3 pobožan
placeo, 2., -ui, -itum svidjeti se
plebs, plebis, f. puk
plenus, 3 pun
plerique, 3 većina, mnoštvo
poena, -ae, f. kazna
poēta, -ae, m. pjesnik
polliceor, 2., -citus sum obećavati
pono, 3., posui, positum staviti, postaviti
pons, pontis, m. most
pontus, -i, m. more
popularis, -e narodni, pučki
populus, -i, m. narod
porta, -ae, f. vrata
porto, 1. nositi
portus, -us, m. luka
posco, 3., poposci (postulatum) tražiti, istraživati
possideo, 2., -sedi, -sessum posjedovati
postea poslije

posterī, -orum, m. potomci
posterus, 3 sljedeći
postremo napokon
postulo, 1. zahtijevati
potentia, -ae, f. moć
potestas, -atis, f. moć, vlast
praebeo, 2., -ui, -itum pružiti
praeclarus, 3 predivan
praedium, -ii, n. plijen
praemium, -ii, n. nagrada, odlikovanje
praesidium, -ii, n. zaštita, obrana; straža
praetexta, -ae, f. preteksta, grimizom obrubljena toga
pravus, 3 kriv, izopačen
precor, 1. moliti (se)
premo, 3., pressi, pressum tiskati, mučiti
pretiosus, 3 skupocjen
pretium, -ii, n. cijena
primum prvo, najprije
princeps, -cipis, m. prvak, vladar
privatus, 3. osoban, privatn
privo, 1. lišiti, ostaviti bez nečega
proelium, -ii, n. bitka, boj
proficiscor, 3., -fectus sum putovati, poći
progenies, -ei, f. potomstvo
prohibeo, 2. -ui, -itum sprječavati, braniti
proles, -is, f. naraštaj, potomak
provideo, 2., -vidi, -visum predviđati; pobrinuti se za nešto
provincia, -ae, f. pokrajina
prudens, -ntis mudar

publicus, 3 javan
 pudor, -oris, m. stid
 puella, -ae, f. djevojka
 puer, -eri, m. dječak
 pugna, -ae, f. bitka
 pugno, 1. boriti se
 pulcher, -chra, -chrum lijep
 punio, 4. kažnjavati
 puppis, -is, f. lađa
 purus, 3 čist, bistar
 puto, 1. smatrati, misliti

Q

quaero, 3., -sivi, -situm tražiti, pitati
 queo, 4. -ivi (-ii), itum moći
 queror, 3., questus sum tugovati; tužiti se na
 quies, -etis, f. mir, počinak
 quiesco, 3., quievi, quietum počinuti
 quoque i, također

R

radix, -icis, f. korijen; podnožje
 rapidus, 3 brz
 rapina, -ae, f. otimačina, pljačka
 rapio, 3., rapui, raptum otimati
 rarus, 3 rijedak
 ratio, -onis, f. račun, popis; razum, mišljenje
 recens, -entis mlad, nov
 reddo, 3. -didi, -ditum vraćati
 regalis, -e kraljevski

regina, -ae, f. kraljica
 regio, -onis, f. kraj, područje
 regno, 1. kraljevati
 regnum, -i, n. kraljevstvo; vlast
 rego, 3., rexi, rectum upravljati
 regula, -ae, f. pravilo
 relinquo, 3., -liqui, -lictum ostaviti
 reliquiae, -arum, f. ostatak
 reliquus, 3 ostali, preostali
 remotus, 3 udaljen
 reor, 2., ratus sum misliti, držati, cijeniti
 repello, 3., repuli (reppuli), repulsum odbiti
 repeto, 3., petivi (petii), petitum vratiti se, ponovno
 osvojiti, obnoviti
 requies, -etis, f. mir, odmor, počinak
 res, rei, f. stvar; res publica država
 respondeo, 2., -spondi, -sponsum odgovarati
 reus, -i, m. optuženik, krivac
 rex, regis, m. kralj
 rideo, 2., risi, risum smijati se, podrugivati se
 ripa, -ae, f. obala
 rogo, 1. pitati, zamoliti
 rogus, -i, m. lomača
 rumor, -oris, m. šum, žamor, glas, glasina
 rursus natrag, opet
 rus, ruris, n. selo
 rusticus, 3 seoski, seljački; supst. seljak

S

sacer, -cra, -crum svet

sacro, 1. posvetiti
saeculum, -i, n. stoljeće
saepe često
saevio, 4. bjesniti
sagitta, -ae, f. strijela
saluber, -bris, -bre zdrav
salus, -utis, f. zdravlje, spas
salvus, 3 spašen, zdrav, čitav
sanctus, 3 svet, častan
sanguis, -inis, m. krv
sanus, 3 zdrav
sapiens, -entis pametan, mudar
sapientia, -ae, f. mudrost
satis dovoljno
saxum -i, n. stijena, kamen
scelus, -eris, n. zločin
scientia, -ae, f. znanje
scio, 4. znati
scribo, 3., scripsi, scriptum pisati
scriptor, -oris, m. pisac
seco, 1., secui, sectum sjeći, dijeliti
sedeo, 2., sedi, sessum sjediti
sedes, -is, f. sjedište, stolac; boravište, mjesto
seditio, -onis, f. pobuna, ustanak, razdor
semen, -inis, n. sjeme; rod
semper uvijek
senatus, -us, m. senat
senectus, -utis, f. starost
sententia, -ae, f. mišljenje; rečenica
sentio, 4. osjećati

separo, 1. rastaviti
sepelio, 4., -pelivi (-pelii), -pultum pokopati
sepulcrum, -i, n. grob
sequor, 3., -cutus sum slijediti
serius, 3 ozbiljan
sermo, -onis, m. razgovor; govor; jezik
sero kasno
sero, 3. sevi, satum posijati, saditi
servio, 4. robovati
servo, 1. čuvati
servus, -i, m. rob
significo, 1. dati znak, nagovijestiti
signum, -i, n. znak
silentium, -ii, n. tišina
sileo, 2., -ui šutjeti
silva, -ae, f. šuma
simulacrum, -i, n. kip
sino, 3., sivi, situm dopustiti
sinus, -us, m. nabor, zaljev
socius, -ii, m. saveznik, drug
sol, solis, m. sunce
sollemnis, -e svečan
solum, -i, n. tlo
solvo, 3., solvi, solutum riješiti, izbaviti, otvoriti
somnus, -i, m. san
sono, 1., -ui, -itum zvečati, siktati
soror, -oris, f. sestra
sors, sortis, f. ždrijeb, kocka, sudbina
spatium, -ii, n. prostor, mjesto
spectaculum, -i, n. prizor

spero, 1. očekivati, nadati se
 spes, -ei, f. nada
 statim odmah
 statua, -ae, f. kip
 status, -us, m. stajanje, položaj, stanje
 stella, -ae, f. zvijezda
 sterno, 3., stravi, stratum prostrijeti
 stimulo, 1. potaknuti
 sto, 1., steti, (statum), staturus stajati, stati
 subito iznenada
 sumo, 3., sumpsi, sumptum uzeti, prisvojiti
 superbus, 3 ohol
 superus, 3 gornji
 supplicium, -ii, n. ponizna molba; smrtna kazna;
 mučenje, žrtva
 sustineo, 2., tinui, tentum zaustaviti, podupirati

T

taceo, 2., -ui, -itum šutjeti
 tango, 3., tetigi, tactum dotaknuti
 tectum, -i, n. krov
 tego, 3., texi, tectum pokriti
 tellus, -uris, f. zemlja, tlo
 telum, -i, n. strelica
 tempestas, -atis, f. oluja
 templum, -i, n. hram
 tempto, 1. pokušati, iskušati
 tempus, -oris, n. vrijeme
 tendo, 3., tetendi, tentum (tensum) napinjati, pružati
 teneo, 2., tenui, tentum držati, imati

terra, -ae, f. zemlja
 testamentum, -i, n. oporuka
 testis, -is, m. svjedok
 timeo, 2., -ui bojati se
 timidus, 3 plašljiv
 timor, -oris, m. strah
 titulus, -i, m. natpis, naslov
 toga, -ae, f. toga
 tollo, 3., sustuli, sublatum dizati, dići, istaknuti, uzvisiti
 trado, 3., -didi, -ditum pripovijedati, predati
 traho, 3., traxi, tractum vući
 tranquillus, 3 miran
 tremo, 3., -ui tresti se, drhtati
 tremor, -oris, m. drhtanje, strah
 trepido, 1. biti uzrujan
 tribunus, -i, m. tribun
 tristis, -e tužan, nesretan
 tristitia, -ae, f. žalost, tuga
 tum tada
 tumulus, -i, m. brežuljak
 tunc tada
 tunica, -ae, f. tunika
 turba, -ae, f. gomila
 turbo, 1. uzburkati, uznemiriti

U

ultio, -onis, f. osveta, kazna
 umbra, -ae, f. sjena, hlad; pl. podzemni svijet
 umerus, -i, m. rame
 unda, -ae, f. val, voda

universus, 3 sav
urbs, urbis, f. grad
uro, 3., ussi, ustum žeći, paliti; mučiti
utilis, -e koristan
utilitas, -atis, f. korist
utor, 3., usus sum (+abl.) koristiti se
uxor, -oris, f. žena, supruga

V

vaco, 1. biti prazan
vacuus, 3 prazan
vago, 1. lutati
valeo, 2., -ui, -iturus biti jak, biti zdrav
vallis, -is, f. dolina
vanus, 3 prazan, šupalj, isprazan
varius, 3 različit
vates, -is, m. i f. prorok, vrač, pjesnik
vehemens, -ntis žestok, vatren, odlučan
veho, 3., vexe, vectum voziti
velo, 1. pokriti
velox, ocis hitar, brz
vendo, 3., -didi, -ditum prodavati, prodati
venio, 4., veni, ventum dolaziti, doći
ventus, -i, m. vjetar
ver, veris, n. proljeće
verbum, -i, n. riječ
vereor, 2., -itus sum bojati se, poštovati
veritas, -atis, f. istina
versus, -us, m. redak; vrsta; stih
verto, 3., -ti, -sum okretati

verus, 3 istinit
vesper, -eri, m. večer
vestigium, -ii, n. trag
vestimentum, -i, n. odjeća
vestio, 4. odijevati
vestis, -is, f. odijelo, haljina
vestitus, -us, m. odijelo
veteranus, -i, m. stari vojnik
veto, 1., -tui, -titum zabraniti
vetustas, -atis, f. starina
via, -ae, f. cesta, put, ulica
vibro, 1. mahati, tresti, vitlati
vicinus, 3 susjedni, blizak
vicinus, -i, m. susjed
victor, -oris, m. pobjednik
victoria, -ae, f. pobjeda
victus, -us, m. hrana
vicus, -i, m. selo
video, 2., vidi, visum vidjeti
vigeo, 2, -ui jačati
vigilia, -ae, f. bdijenje, budnost; u pl. noćne straže
villa, -ae, f. kuća
vinco, 3., vici, victum pobijediti
vinculum, -i, n. uže, konopac; u pl. okovi, tamnica
vinum, -i, n. vino
vir, viri, m. muškarac, muž
virgo, -inis, f. djevojka
virilis, -e muževan, muški
virtus, -utis, f. hrabrost, vrlina
virus, -i, n. otrov

viso, 3., visi, visum posjetiti
 visus, -us, m. viđenje, pogled
 vita, -ae, f. život
 vito, 1. kloniti se, izbjegavati
 vivo, 3., vixi, victurus živjeti
 vivus, 3 živ
 vix jedva
 vocabulum, -i, n. riječ
 voco, 1. zvati
 volo, 1. letjeti
 volumen, -inis, n. zavoj; knjiga, spis
 voluntas, -atis, f. volja, želja, mišljenje
 votum, -i, n. želja; zavjet
 voveo, 2., vovi, votum zavjetovati, obećati; željeti
 vox, vocis, f. glas, izraz
 vulgus, -i, n. puk, svjetina
 vulnus, -eris, n. rana
 vultus, -us, m. lice, pogled

8.2.1. Popis ostalih riječi čije značenje pristupnik treba znati

Imenice (češće iznimke)

bos, caro, iter, nix, senex, vis, Iuppiter, domus

Pridjevi

facilis, difficilis, similis, dissimilis, humilis, gracilis

bonus, malus, parvus, magnus, multus

novus, vetus

iuvenis, senex

extremus, proximus

Zamjenice

ego, tu, nos, vos

sui

suus

meus, tuus, noster, vester

hic, iste, ille, ipse, is, idem

qui

quis

nemo, nihil

aliqui

aliquis

Zamjenički pridjevi

unus, solus, totus, ullus, uter, neuter, alter, nullus, uterque, alius

Korelativne zamjenice, pridjevi i zamjenički prilozi

qualis, talis

quantus, tantus

quot, tot

ubi, ibi, hīc

unde, undique, inde, hinc

quo, eo, huc

qua, ea, hac

quando, nunc, tum, tunc, olim

quam, tam

ut, quomodo, ita, sic

Brojevi

od unus do centum, mille

od primus do decimus

Prijedlozi s akuzativom

ad, adversus, ante, apud, circa, contra, extra, inter, ob, per, post, prope, supra, trans

Prijedlozi s ablativom

a/ab, cum, de, e/ex, sine, pro

Prijedlozi s akuzativom i ablativom

in, sub, super

Prijedlozi s genitivom

causa, gratia

Glagoli

audeo, fido, gaudeo, soleo

sum i složenice (absūm, adsum, desum, possum, prosum)

fero i složenice (affero, aufero, confero, praefero, refero)

volo, nolo, malo

eo i složenice (abeo, adeo, exeo, intereo, pereō)

fio

coepi, memini, odi, inquam

Upitne čestice

-ne, num, utrum-an, nonne

Veznici

et, -que, ac, atque, nec, neque

aut, vel, sive

sed, autem, tamen

ergo, igitur, itaque

ut, ubi, postquam, priusquam, antequam, dum, donec, cum

quia, quoniam, quando, quod, cum

ut, ne, neve, quo

ut, ut non, quin

si, nisi

etsi, quamquam, cum, licet, quamvis, ut

ut, sicut, quasi

8.3. Popis autora i tekstova koji mogu biti ispitivani u dijelu razumijevanja teksta

Razumijevanje teksta ispituje se na dvama tekstovima od kojih je jedan prozni, a drugi u stihu. Pritom je uvijek jedan od tih dvaju tekstova pristupnicima nepoznat, a drugi poznat.

Nepoznatim se smatra onaj tekst kojega pristupnici nisu čitali u sklopu obveznoga plana i programa, ali su im autori teksta poznati (v. 8.3.1.).

Poznatim se smatra onaj tekst iz odabranih odlomaka nekoga djela koje su pristupnici čitali u sklopu nastave (v. 8.3.2.).

8.3.1. Popis autora čiji se tekstovi mogu koristiti u dijelu ispita s nepoznatim tekstom

1. Gaius Iulius Caesar
2. Gaius Sallustius Crispus
3. Marcus Tullius Cicero
4. Publius Ovidius Naso
5. Publius Vergilius Maro
6. Gaius Valerius Catullus
7. Quintus Horatius Flaccus
8. Titus Livius
9. Marcus Valerius Martialis
10. Decimus Iunius Iuvenalis
11. Gaius Petronius Arbiter
12. Titus Maccius Plautus

8.3.2. Popis odlomaka djela autora koji se mogu koristiti u dijelu ispita s poznatim tekstom:

PROZA

1. GAIUS IULIUS CAESAR:
De bello Gallico I, 1-8 (Galija u Cezarovo vrijeme) VI, 11-13, 16-18, 21-22 (običaji Gala i Germana)
2. MARCUS TULLIUS CICERO:
In Catilinam I, 1, 2, 3, 12, 13, 16
3. TITUS LIVIUS:
Ab Urbe condita XXII, 44, 46, 47, 49
(Drugi punski rat)
4. GAIUS PETRONIUS ARBITER:
Cena Trimalchionis 29, 34, 71 (opis kuće, gozbe i oporuka)
5. GAIUS SALLUSTIUS CRISPUS:
Bellum Catilinae 5
Bellum Iugurthinum 5

POEZIJA

1. PUBLIUS VERGILIUS MARO:
Aeneis I, 1-33 (invokacija), I, 613-632 (Eneja i Didona), II, 1-28 (Eneja priča o propasti Troje), II, 40-56 (Laokoontovo upozorenje), II, 199-227 (Laokoontova smrt), II, 268-297 (Enejin proročanski san)
2. PUBLIUS OVIDIUS NASO:
Metamorphoseon libri I, 89-150 (razdoblja svijeta), VIII, 183-235 (Dedal i Ikar), Tristia I,3 (posljednja noć u Rimu) IV,10 1-26 (pjesnikov životopis)
3. GAIUS VALERIUS CATULLUS:
Carmina: 2 (vrapčić), 3 (vrapčićeva smrt), 5 (vivamus, mea Lesbia, atque amemus), 8 (miser Catulle, desinas ineptire), 51 (ille mi par esse deo videtur), 70

(nulli se dicit mulier mea nubere malle), 72 (dicebas quondam solum te nosse Catullum), 85 (odi et amo)

4. QUINTUS HORATIUS FLACCUS:

Carmina: I,14 (o navis), I,37 (nunc est bibendum), III,9 (donec gratus eram tibi), III,30 (exegi monumentum)
Saturnae: I,9 (ibam forte via sacra)

5. TITUS MACCIUS PLAUTUS:

Aulularia 1-27 (prolog)

8.4. Popis odabranih izreka i poslovice

Ovaj prilog sadrži popis izreka i poslovice koje pristupnik treba znati i koje mogu biti sadržaj ispitivanja na ispitu iz Latinskoga jezika na državnoj maturi. Podrazumijeva se da pristupnik razumije njihov kontekst i okolnosti u kojima je izreka ili poslovice primjenjiva danas. Ako se radi o izrekama koje su citati nekoga autora propisanoga programom, od pristupnika se, osim razumijevanja značenja i upotrebe, očekuje da ih prepozna kao citate i zna tko je njihov autor.

1. A limine.
2. A priori.
3. Ab initio.
4. Ab ovo usque ad mala.
5. Ab ovo.
6. Ad acta.
7. Ad bestias.
8. Ad hoc.
9. Ad Kalendas Graecas.
10. Ad litteram.
11. Ad metalla.
12. Ad personam.
13. Ad rem.
14. Addenda et corrigenda.
15. Age, quod agis.
16. Alea iacta est.
17. Alma mater.
18. Aquila non capit muscas.
19. Arti musices.
20. Audaces fortuna iuvat.
21. Audiatur et altera pars.

22. Aurora Musis amica.
23. Ave, Caesar (imperator), morituri te salutant.
24. Bis dat, qui cito dat.
25. Bona fide.
26. Carpe diem.
27. Casus belli.
28. Ceterum censeo Carthaginem esse delendam.
29. Circulus vitiosus.
30. Condicio sine qua non.
31. Contra bonos mores.
32. Coram publico.
33. Corpus delicti.
34. Cui bono?
35. Cum grano salis.
36. De facto.
37. De gustibus non disputandum est.
38. De iure.
39. Deus ex machina.
40. Dignum laude virum Musa vetat mori.
41. Divide et impera.
42. Dulce et decorum est pro patria mori.
43. Duobus litigantibus tertius gaudet.
44. Eo ipso.
45. Errare humanum est.
46. Etiam tu, mi fili!
47. Ex abrupto.
48. Ex aequo et bono.
49. Ex lege.
50. Ex officio.
51. Exegi monumentum aere perennius.
52. Exempli gratia.
53. Expressis verbis.
54. Fama volat, scripta manent.
55. Festina lente.
56. Fiat iustitia, pereat mundus.
57. Graecia capta ferum victorem cepit et artes intulit agresti Latio.
58. Hannibal ad portas.
59. Hic et nunc.
60. Hic Rhodus, hic salta.
61. Hoc loco.
62. Hoc sensu.
63. Hodie mihi, cras tibi.
64. Homo novus.
65. Honores mutant mores.
66. Honoris causa.
67. Horribile visu.
68. In absentia.
69. In continuo.
70. In dubio pro reo.
71. In flagranti.
72. In margine.
73. In medias res.
74. In memoriam.
75. In praesentia.
76. In silvam ligna ferre.
77. In spe.
78. Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.
79. Iniuriam qui facturus est, iam fecit.
80. Inter nos.

81. Inter partes.
82. Inter vivos.
83. Ipse dixit.
84. Ipso facto.
85. Ipso iure.
86. Labor omnia vincit.
87. Laconica brevitās.
88. Lapsus calami.
89. Lapsus linguae.
90. Laudator temporis acti.
91. Lege artis.
92. Licentia poëtica.
93. Lupus in fabula.
94. Mala fide.
95. Manu propria.
96. Manus manum lavat.
97. Margaritas ante porcos.
98. Mel in ore, fel in corde.
99. Mens sana in corpore sano.
100. Modus vivendi.
101. Mortis causa.
102. Mutatis mutandis.
103. Naturalia non sunt turpia.
104. Ne quid nimis.
105. Nec Hercules contra duos.
106. Nihil agentis dies longus est.
107. Nihil obstat.
108. Noli turbare (tangere) circulos meos.
109. Nomina sunt odiosa.
110. Non bene pro toto libertas venditur auro.

111. Non omnis moriar.
112. Non plus ultra.
113. Non quis, sed quid.
114. Non sequitur.
115. Nosce te ipsum.
116. Nulla dies sine linea.
117. Nulla regula sine exceptione.
118. O tempora, o mores!
119. Obliti privatorum publica curate.
120. Omne vivum ex ovo.
121. Omnia preclara rara.
122. Pacta sunt servanda.
123. Panem et circenses.
124. Parce temporis.
125. Pars pro toto.
126. Per acclamationem.
127. Per aspera ad astra.
128. Periculum in mora.
129. Persona (non) grata.
130. Piscem natāre docēs.
131. Pleno titulo.
132. Pollice presso.
133. Pollice verso.
134. Post festum.
135. Post nubila Phoebus.
136. Primus inter pares.
137. Principiis obsta.
138. Pro domo sua.
139. Pro et contra.
140. Pro forma.

141. Quid pro quo.
142. Qui tacet, consentire videtur.
143. Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes.
144. Quod licet Iovi, non licet bovi.
145. Quod nocet, saepe docet.
146. Quorum (praesentia sufficit).
147. Quot linguas calles, tot homines vales.
148. Quousque tandem?
149. Relata refero.
150. Rem tene, verba sequentur.
151. Repetitio est mater studiorum.
152. Res nullius.
153. Res, non verba.
154. Ridendo dicere verum.
155. Sapienti sat.
156. Saxa loquuntur.
157. Sero venientibus ossa.
158. Si duo faciunt idem, non est idem.
159. Si tacuisses, philosophus mansisses.
160. Sine ira et studio.
161. Sit tibi terra levis.
162. Sit venia verbo.
163. Status (In statu) quo ante.
164. Stricto sensu.
165. Sua sponte.
166. Sub iudice.
167. Sub poena.
168. Sub rosa.
169. Sui generis.
170. Sui iuris.
171. Suum cuique.
172. Tabula rasa.
173. Tacite.
174. Tertium non datur.
175. Testis unus, testis nullus.
176. Ubi tu Gaius, ego Gaia.
177. Urbi et orbi.
178. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.
179. Vade mecum.
180. Varietas delectat.
181. Venia docendi/legendi.
182. Vice versa.
183. Vis maior.
184. Volens, nolens.
185. Votum separatum.
186. Vulpes pilum mutat, non mores.

8.5. Popis odabranih kratica

Ovaj popis sadrži sve kratice koje pristupnik treba znati i koje mogu biti sadržaj ispitivanja na ispitu iz Latinskoga jezika na državnoj maturi.

A. OSOBNA IMENA

1. A. – Aulus
2. App. – Appius
3. C. – Gaius
4. Cn. – Gnaeus
5. D. – Decimus
6. L. – Lucius
7. M. – Marcus
8. P. – Publius
9. Q. – Quintus
10. S. ili Sex. – Sextus
11. T. – Titus
12. Ti. ili Tib. – Tiberius

B. OSTALE KRATICE

1. a.a. – ad acta
2. add. – addenda
3. A. D. – anno Domini
4. a. m. – ante meridiem
5. aed. – aedilis
6. anon. – anonymus
7. app. – appendix
8. c. ili cap. – caput
9. cca. – circa
10. corr. – corrigenda

11. cos. – consul
12. dr.sc. – doctor scientiae
13. ed. – editor
14. e.g. – exempli gratia
15. etc. – et cetera
16. ex l. ili ex lib. – ex libris
17. f. – filius
18. ib. ili ibid. – ibidem
19. id. – idem
20. Id. – Idus
21. i.e. – id est
22. imp. – imperator
23. K. ili Kal. – Kalendae
24. l. ili lib. – liber
25. l.c. ili loc.cit. – loco citato
26. l.s. – locus sigilli
27. leg. – legatus
28. m.p. – manu propria
29. mr.sc. – magister scientiae
30. n. – nota
31. N.B. – nota bene
32. Non. – Nonae
33. non seq. – non sequitur
34. op.c. ili op.cit. – opus citatum
35. p. – pagina
36. p.m. – post meridiem
37. pont.max. – pontifex maximus
38. pr. – praetor
39. praef. – praefectus
40. proc. – proconsul

- 41. p.t. – pleno titulo
- 42. s. – senatus
- 43. sc. – scilicet
- 44. S.P.Q.R. – senatus populusque Romanus
- 45. tit. – titulus
- 46. tr.pl. – tribunus plebis
- 47. v. – vide
- 48. vol. – volumen
- 49. vs. – versus
- 50. v.v. – vice versa

8.6. Popis odabranih stilskih figura

Ovaj popis sadrži one stilske figure koje pristupnik treba znati na ispitu u definiciji, prepoznavanju i stilskoj analizi teksta u dijelu pitanja iz književnosti i/ili u uvodnome dijelu općih pitanja:

- 1. antiteza
- 2. hiperbola
- 3. eufemizam
- 4. stupnjevanje ili gradacija
- 5. litota
- 6. aliteracija
- 7. asonanca
- 8. anafora
- 9. epifora
- 10. simploka
- 11. asindeton
- 12. polisindeton
- 13. retoričko pitanje
- 14. metafora
- 15. metonimija
- 16. hendiadyoin
- 17. hijazam
- 18. hiperbaton
- 19. sinegdoha
- 20. antonomazija

